

**სახელმწიფოს ფისკალური და მონეტარული პოლიტიკის
სრულყოფის საკითხები**
Issues of improving the financial and monetary policy of the state

გია გოგრიჭიანი - ეკონომიკის დოქტორი
საქართველო
თორნიკე შიოშვილი - ეკონომიკის მაგისტრი
საქართველო
Gia Gogrichiani - PhD of Economics
Georgia
Tornike Shioshvili – Magister of Economics
Georgia

რეზიუმე: სტატიაში გამოკვლეულია, რომ სახელმწიფოს ფინანსური პოლიტიკის პრობლემებთან მიმართებაში მეცნიერ-ეკონომისტებსა და მეურნე პრაქტიკოსებს შორის ფინანსური პოლიტიკის არსის განმარტებასთან მიმართებაში დღენდე ერთიანი მოსაზრება არ არსებობს. შეთავაზებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკა-არის ფინანსური რესურსების მობილიზაციაზე, მათ ოპტიმალურ გამოყენებაზე და რაციონალურ გამოყენებაზე მომართული სახელმწიფოებრივი ღონისძიებების ერთობლიობა. მითითებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკის მოდელი განხილული უნდა იქნას როგორც საზოგადოებრივი კეთილდღეობის ფუნქციის მათემატიკური ინტერპრეტაცია.

ბოლო პერიოდში ქვეყნებში განვითარებულ ფინანსურ კრიზისებზე ფინანსური სისტემის მართვის ორგანოები და მისი ფინანსური ინსტიტუტებიუძღურები აღმოჩნდნენმათზე სწორი განმარტება გაეკეთებიათ და აღმოფხვრის შესაბამისი ღონისძიებები შემოეთავაზებიათ. აღნიშნულთან დაკავშირებით, ობიექტურად წარმოიშვა ფინანსური პოლიტიკის არსის კონკრეტიზაციისა და მისი კომპონენტების სტრუქტურირებისადმი მიდგომის დასაბუთების აუცილებლობა, რაც მოცემული სტატიის კვლევის მიზანს წარმოადგენს.

ზემოთ ჩამოყალიბებული მოსაზრებების გავრცობით შეიძლება შემდეგი სახის დასკვნები იქნას გაკეთებული:

დაზუსტებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკა თავისთავად სახელმწიფოებრივი ღონისძიებების ერთობლიობას წარმოადგენს, რომლებიც სახელმწიფოს და თვითმმართველობის ადგილობრივი ორგანოების მიერ მათზე დაკისრებული ფუნქციების რეალიზაციის უზრუნველყოფის მიზნით ფინანსური რესურსების მობილიზაციაზე, მათ ოპტიმალურ განაწილებაზე და რაციონალურ გამოყენებაზე მიმართული.

შეთავაზებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკა სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკის განუყოფელ შემადგენელს წარმოადგენს და იგი საზოგადოების ინსტიტუციონალურ სტრუქტურაზე და მის სოციალურ-ეკონომიკურ დონეზე დამოკიდებული. ფინანსური პოლიტიკის პრინციპები და მიზნები ფორმირდება შესაბამისად იმისა, თუ მოცემულ სახელმწიფოში ეკონომიკური სისტემის რომელი მოდელია მიღებული და ხელისუფლებაში მყოფი პოლიტიკური ძალების მიერ როგორი ეკონომიკური საქმიანობის საბოლოო მიზანია განსაზღვრული.

ჩამოყალიბებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკის შემადგენლობაში გამოყოფილი უნდა იქნას ორი მიმართულება: საბიუჯეტო-საგადასახადო (ფისკალური) პოლიტიკა და საკრედიტო-ფულადი (მონეტარული) პოლიტიკა. საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკა- საგადასახადო და საინვესტიციო პოლიტიკის, აგრეთვე სახელმწიფო ხარჯებისა და სახელმწიფო ვალის მართვის პოლიტიკის სფეროში, ხოლო ფულად-საკრედიტო პოლიტიკა კი - ფულადი ემისიის, ფასების, სავალუტო ოპერაციების, კრედიტისა და საპროცენტო განაკვეთის ძალისხმევებს აერთიანებს. გარდა ამისა, დაზღვევის, სოციალურ სფეროში, ფინანსური ბაზრის დარგში სახელმწიფოებრივი საქმიანობის გარკვეული მიმართულებებიც უნდა იქნას გამოყოფილი.

მითითებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკის მოდელი განხილული უნდა იქნას როგორც საზოგადოებრივი კეთილდღეობის ფუნქციის მათემატიკური ინტერპრეტაცია. ამასთან საჭიროა გათვალისწინებული იქნას, რომ, უპირველეს ყოვლისა, სამთავრობო ორგანოებს მხოლოდ ერთი დამოუკიდებელი ინსტრუმენტი გააჩნიათ, რომლის მეშვეობით მათ

მიზნებიდან მხოლოდ ერთის მიღწევა შეუძლიათ; მეორეს მხრივ, ინსტრუმენტი „ფისკალური პოლიტიკა“ მეტი ხარისხით „სრული დასაქმების“ მიზანს ეხებადა მის რეალიზაციას უზრუნველყოფს, ხოლო ინსტრუმენტი „მონეტარული პოლიტიკა“ – „წულოვანი ინფლაციის“ მიღწევის მიზანს ემსახურება. მოცემული ფუნქციის მაქსიმიზაცია გამოყენებადი ღონისძიებების ოპტიმალური მასშტაბის არჩევისა და პოლიტიკური ძალების კონსენსუსის მიღწევის შესაძლებლობას იძლევა.

Abstract: Clarified that fiscal policy is a set of government measures aimed at mobilizing financial resources, their optimal allocation and management in order to ensure the implementation of state and local government functions assigned to them. Proposals that fiscal policy is an integral components of the economic policy of the state depends on the institutional structure and the level of Society its socio-economic development. Principles and objectives of fiscal policy are formed in accordance with which model of the economic system adopted in this country and what the ultimate goal of economic activities defined by its political forces, the seat of power.

The proposal that the composition of fiscal policy should be allocated two areas: fiscal policy combines the efforts to implement measures in the field of tax and investment policies, and the policies of public expenditure management and public debt and monetary - monetary EMIS, prices, currency transactions, credit and interest rate. You should also emphasize certain areas of government activity in the insurance industry, the social sphere, the sphere of financial and other sectors. Set the model of financial policy should be seen as a mathematical interpretation function social welfare. It should be taken into account. that, firstly, governments have only one independent tool by which they can achieve only one of the targets; secondly, a tool "financial policy" more contact with the purpose of "full employment" and ensures its implementation, and the tool "monetary policy" - with "zero inflation". Maximizing this function allows you to select the optimal scale of existing measures and achieve consensus political forces.

საკვანძო სიტყვები: სახელმწიფოს ფინანსური პოლიტიკა; ფინანსური ინვესტიციები (დაბანდებები); ფინანსური რესურსები.

Key Words: Statement financial policy; Financial activity; Financial investment; Sources of financing.

შესავალი: ბოლო პერიოდში ქვეყნებში განვითარებულ ფინანსურ კრიზისებზე ფინანსური სისტემის მართვის ორგანოები და მისი ფინანსური ინსტიტუტები უძღურები აღმოჩნდნენ მათზე სწორი განმარტება გაეკეთებინათ და აღმოფხვრის შესაბამისი ღონისძიებები შემოეთავაზე-ბინათ. აღნიშნულთან დაკავშირებით, ობიექტურად წარმოიშვა ფინანსური პოლიტიკის არსის კონკრეტიზაციისა და მისი კომპონენტების სტრუქტურირებისადმი მიდგომის დასაბუთების აუცილებლობა, რაც მოცემული სტატიის კვლევის მიზანს წარმოადგენს.

ძირითადი ტექსტი: სახელმწიფოს ფინანსური პოლიტიკის პრობლემასთან მიმართებაში ეკონომიკური ლიტერატურის ანალიზმა დაგვანახა, რომ მეცნიერ-ეკონომისტებსა და მეურნე პრაქტიკოსებს შორის ფინანსური პოლიტიკის არსის განმარტებასთან დაკავშირებით დღემდე ერთიანი მოსაზრება არ არსებობს. ასე, მაგალითად, ბაბიჩი ა.ი. და პავლოვა ლ.ნ. ფინანსურ პოლიტიკას განსაზღვრავენ როგორც „...რეალურ ფულად ბრუნვასთან დაკავშირებულ სოციალურ-ეკონომიკურ პროცესებზე რეგულირებადი ზემოქმედების ფორმების, მეთოდებისა და ინსტრუმენტების ერთობლიობას“ [1, გვ. 46]. მათგან განსხვავებით, ბალაბანოვი ა.ი. და ბალაბანოვი ი.ტ. [2] თვლიან, რომ ფინანსური პოლიტიკის ზემოქმედების ობიექტს არა მარტო ფულადი ბრუნვა, არამედ მთლიანად ფინანსური სისტემა წარმოადგენს.

დრობოზინა ლ. ა., კონსტანტინოვა უ. ნ. და ოკუნიევა ლ. პ.-ს თვალსაზრისით „ფინანსური პოლიტიკა - არის სახელმწიფოს მიერ საკუთარი ფუნქციების შესრულების მიზნით ფინანსური რესურსების მობილიზაციაზე, მათ განაწილებაზე და გამოყენებაზე მიმართული სახელმწიფო ღონისძიებების ერთობლიობა“ [3, გვ. 26]. აღნიშნულ

თვალსაზრისს უჭერენ მხარს შულიაკო პ.ს. და ბელოტელოვა ნ.პ. [4], რომანენკო ო.რ., ოგოროდნიკი ს.ია., ზალიუკი მ.ს. და სლავკოვა ა.ა. ამასთან ისინი ხაზს უსვამენ, რომ ფინანსური რესურსების მობილიზაცია, განაწილება და გამოყენება სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის მიზნობრივ ფუნქციასთან მიმართებაში რაციონალური უნდა იყოს [5, გვ. 42-43].

ვასილიკი ო. დ., აღნიშნავს რა ფინანსური პოლიტიკის ნორმატიულ-სამართლებრივ მიმართულობას, მას განსაზღვრავს როგორც „ ... საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლების საქმიანობას, რომელიც მისი ეკონომიკური და სოციალური განვითარების უზრუნველყოფისათვის ფინანსების ორგანიზაციისა და გამოყენების ღონისძიებებს, მეთოდებსა და ფორმებს მოიცავს. ფინანსური პოლიტიკა თავის კონკრეტულ გამოხატულებას მოქმედ სისტემაში ფინანსური რესურსების მობილიზაციაში და სახელმწიფოს, მეწარმე სტრუქტურებისა და მოსახლეობის მრავალფეროვანი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებისათვის მათ გამოყენებაში პოულობს“. ფინანსური პოლიტიკა - არის „...შესაბამისი სახელისუფლებო სტრუქტურების გონივრული საქმიანობის ფორმა, მაგრამ მისი პროცესები და მიზნები ფორმირდება შესაბამისად იმისა, თუ მოცემულ სახელმწიფოში როგორი სისტემის მოდელი არის მიღებული და ეკონომიკური საქმიანობის როგორი საბოლოო მიზანი არის ხელისუფლებაში არსებული მისი პოლიტიკური ძალის მიერ განსაზღვრული“ [6, გვ. 57-59].

კაკულია რ., ბახტაძე ლ., ჯიბუტი ა.-ს მოსაზრებით „ეროვნული ეკონომიკის განვითარებისა და დამატებითი სახელმწიფო ფინანსური რესურსების ფორმირების ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობაა კეთილგონივრული ფისკალური პოლიტიკა, რომელშიც სახელმწიფო ხელისუფლების მიერ კონტროლირებადი გახდება როგორც ხარჯები,

ისე შემოსავლები. ამით შეიქმნება ოპტიმალური პირობები სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტის შესამცირებლად“ [7, გვ. 68].

ვანიშვილი მ., ნოზაძე მ., გოცირიძე ლ.-ს თვალსაზრისით „ფინანსური პოლიტიკა სახელმწიფოს მიერ თავისი ფუნქციების და ამოცანების შესასრულებლად საჭირო ფინანსური ურთიერთობების გამოყენების მიზნით შემუშავებული და განხორციელებული ღონისძიებების ერთობლიობას წარმოადგენს. ფინანსური პოლიტიკა ქვეყნის ეკონომიკური პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილია. ამიტომ მასში ვლინდება ეროვნული მეურნეობის განვითარების მთავარი მიმართულებები. განისაზღვრება ფინანსური რესურსების საერთო მოცულობა, მათი წყაროები და გამოყენების კონკრეტული გზები, სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების ფინანსური მეთოდებით რეგულირებისა და სტიმულირების მექანიზმი“ [6, გვ. 60].

მესხია ი.-ს მოსაზრებით „სახელმწიფოს საერთაშორისო ფინანსური პოლიტიკა უნდა ეფუძნებოდეს ამ სფეროში შემუშავებულ მეცნიერულ კონცეფციებს, წინა პერიოდის პრაქტიკის ანალიზს და როგორც ცალკეული ქვეყნის, ასევე მთლიანად მსოფლიოს მიმდინარე და სტრატეგიული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მოთხოვნებს. საერთაშორისო ფინანსური პოლიტიკა არის ეკონომიკური პოლიტიკის ნაწილი. ისინი ერთმანეთთან მჭიდროდაა დაკავშირებული. წარმატებული ფინანსური პოლიტიკა ხელს უწყობს ნაციონალური ეკონომიკის განვითარებას, ხოლო პირიქით-შეცდომები საერთაშორისო ფინანსებში ანელებს ნაციონალური ეკონომიკის წინსვლას“ [9, გვ. 31].

ხანთაძე გ., ცაავა გ.-ს თვალსაზრისით „ფინანსური პოლიტიკა არის მიზნებისა და ამოცანების განსაზღვრა, რომელთა გადაწყვეტაზეა მიმართული საზოგადოებრივი სიმდიდრის ფორმირების, განაწილებისა და გადანაწილების პროცესი, რომ უწყვეტი კვლავწარმოების პროცესისა და კვლავწარმოების

ცალკეული კონკრეტული მოთხოვნის ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფა იქნას დაკმაყოფილებული“ [6, გვ. 41].

ჩატარებული ანალიზის შედეგების შეჯერებით შესაძლებელია შემდეგი სახის დასკვნის გაკეთება: ფინანსური პოლიტიკის არსის განხილული განმარტებები ერთმანეთისაგან პრინციპულად არ განსხვავდებიან, რამდენადაც მათი ავტორები ყურადღების აქცენტირებას სხვადასხვა ასპექტებზე - ფინანსური პოლიტიკის როლზე, ეკონომიკური და ფინანსური პოლიტიკის მიზნებისა და ამოცანების, მეთოდებისა და ინსტრუმენტების თანაფარდობაზე ახორციელებენ.

ჩვენი მოსაზრებით ფინანსური პოლიტიკა - არის ფინანსური რესურსების მობილიზაციაზე, მათ ოპტიმალურ განაწილებაზე და რაციონალურ გამოყენებაზე მიმართული სახელმწიფოებრივი ღონისძიებების ერთობლიობა. ფინანსური პოლიტიკის მთავარ მიზანს - წარმოადგენს სახელმწიფოს და თვითმმართველობის ადგილობრივი ორგანიზაციების მიერ შესაბამისი ფინანსური რესურსებით მათზე დაკისრებული ფუნქციების უზრუნველყოფა, ხოლო ძირითად ამოცანებს კი - ფინანსური რესურსების მინიმალურად საჭირო მოცულობით მობილიზაციისათვის პირობების უზრუნველყოფა; ფინანსური რესურსების ოპტიმალური განაწილება და რაციონალური გამოყენება; საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ფინანსური მეთოდებით რეგულირება და სტიმულირება; ფინანსური მექანიზმის რეალური საბაზრო ეკონომიკის შესაბამისად შემუშავება; ფინანსების მართვის ეფექტური სისტემის შექმნა. ფინანსური პოლიტიკის პრინციპები და მათი მოკლე დახასიათება ცხრილი 1-შია წარმოდგენილი.

ფინანსური პოლიტიკა, როგორც მაკროეკონომიკური პოლიტიკის ნორმატიული თეორიის შემადგენელი, პასუხობს კითხვებზე: როგორ შეიძლება კონკრეტულ ეკონომიკურ და სოციალურ-პოლიტიკურ

პირობებში კონკრეტული მიზნები იქნას მიღწეული; ღირს კი და როგორ შეიძლება მოქმედი ფინანსური მექანიზმის მეშვეობით საზოგადოების ეკონომიკური სტრუქტურა იქნას შეცვლილი; როგორ შეიძლება ფინანსური განვითარების მიზნები და ამოცანები ოპტიმალურად იქნას შეხამებული და მოკლევადიანი და გრძელვადიანი ფინანსური წარმატება მიღწეული; როგორია სიმდიდრის გადიდების შიდა ზამბარები ეროვნული ფინანსების სხვადასხვა სფეროებში და რგოლებში, რომლებზეც დაყრდნობა არის საჭირო და აღნიშნული რა სახით შეიძლება იქნას გაკეთებული. ფინანსური პოლიტიკა, როგორც მაკროეკონომიკური პოლიტიკის პოზიტიური თეორიის შემადგენელი, ცდილობს ახსნას, ფინანსური სისტემის მართვის ორგანოები და ფინანსური ინსტიტუტები, რომელთა ხელშია თავმოყრილი ძალაუფლება, რატომ მოქმედებენ სწორედ ასე, და არა სხვაგვარად. აღნიშნული სფეროს თეორეტიკისეტი ცალკეული ქვეყნების შიგნით ფინანსური პოლიტიკის შემუშავებისა და რეალიზაციის პრაქტიკას შეისწავლიან და სხვადასხვა ქვეყნების შესაბამისი ორგანოებისა და ინსტიტუტების ქმედებების შედარებით ანალიზს ახორციელებენ.

ფინანსური პოლიტიკის პრინციპები

ცხრილი 1.

პრინციპები:	პრინციპების შინაარსი:
1.დაუყვანებლობა	ფინანსური პოლიტიკა სახელმწიფოში სახელმწიფო პრაქტიკასთან არ დაიყვანება; ტარდება მეურნეობის მართვის ყველა დონეების მიერ, პირველადი რგოლების (საწარმოები, ორგანიზაციები, დაწესებულებები) ჩათვლით
2.მთლიანობისა და ერთიანობის	სახელმწიფო ფინანსური პოლიტიკის მთლიანობისა და ერთიანობის დარღვევა - არის ფინანსების განვითარების ობიექტური კანონზომიერება და

	ფინანსური რეფორმების განხორციელების პირობების ფორმირების საფუძველი
3.დამოუკიდებლობის	სახელმწიფო შიდა და საგარეო პოლიტიკის პრიმატი მის შემადგენელზე - არის ობიექტური კანონზომიერება, რომელიც სახელმწიფოს პოლიტიკის ყველა შემადგენელის ურთიერთდამოკიდებულების მუდმივობისა და ეფექტიანობის განმსაზღვრელია
4.ცენტრალიზაციის	ფინანსური პოლიტიკა არის ზემოდან ქვემოთ ზემოქმედების ხელოვნება, ანუ იგი სახელმწიფოს ხელში შემოსავლების ცენტრალიზაციის არსებული მექანიზმის შენარჩუნებაზე უნდა იყოს მიმართული
5.წარმოებულობის	ფინანსური ღონისძიებების ეკონომიკის მდგომარეობიდან წარმოებულობა ეფექტური ფინანსური პოლიტიკის განხორციელების საფუძველში ჩადებულ ფუნდამენტალურ პრინციპს წარმოადგენს
6.სისტემურობის	მიკრო-, მეზო- და მაკროეკონომიკურ დონეებზე შედგენადი საფინანსო-საკრედიტო ბალანსებისა და პროგნოზების მაქსიმალურად შესაძლო დაკავშირების უზრუნველყოფის აუცილებლობა; ღირებულებითი ფორმების მოძრაობის კვლავწარმოებითი პროცესის საერთოეკონომიკურ და პოლიტიკურ პირობებთან შეთანხმება
7.კომპლექსურობის	ითვალისწინებს, რომ ბიუჯეტისა და ფულად-საკრედიტო სისტემის ურთიერთდაკავშირებულ მაჩვენებლებში შესწორებების შეტანისას, საჭიროა მუდმივად იქნას შეფასებული, ღირს კი აღნიშნული ეკონომიკის განვითარებაზე მათი პირდაპირი და ირიბი ზემოქმედების გათვალისწინებით გაკეთდეს

ზემოთაღნიშნულის გათვალისწინებით, ფინანსურ მეცნიერებას, ფინანსურ პოლიტიკასა და ფინანსების მართვას შორის ურთიერთკავშირის დაზუსტება ობიექტურ აუცილებლობას წარმოადგენს. ფინანსური პოლიტიკა ფინანსების მართვის სისტემაში ფუძემდებლურ ელემენტს წარმოადგენს, მისი რეალიზება ეკონომიკის მართვის მეშვეობით ხორციელდება და ფინანსების მართვის პრიცესის საფუძველია. აღნიშნული თავისი არსით როგორც ფინანსების მართვის პროცესისადმი და ასევე ფინანსური მეცნიერებისადმი მიმართებაში ფინანსური პოლიტიკის როლის საყოველთაობას ნიშნავს. ფინანსების მართვა არა თვით მართვისათვის, არამედ ფინანსური პოლიტიკით დასახული მიზნებისა და ამოცანების მიღწევის მიზნით ხორციელდება. ანუ შეიძლება დავასკვნათ, რომ ფინანსების მართვა ფინანსური პოლიტიკის რეალიზაციის პროცესს წარმოადგენს. ამავე დროს ფინანსური მეცნიერება და ფინანსური პოლიტიკა - არის ობიექტური და სუბიექტური ფინანსების მართვაში. ფინანსების როგორც მეცნიერების ჩამოყალიბების საწყის ეტაპზე ფინანსური პოლიტიკა ფინანსური ცოდნის ფორმირების წყაროდ გამოდიოდა. ფინანსური პოლიტიკის ზემოქმედების ქვეშ იცვლებოდა არა მარტო ფინანსების მართვა, არამედ ფინანსური მეცნიერების შინაარსიც გარკვეულ ცვლილებებს განიცდიდა. მიუხედავად ამისა, ფინანსური პოლიტიკა ფინანსური მეცნიერების საგნის შემადგენელი ფინანსური ურთიერთობების შემადგენლობასა და შინაარსს კი არ შეისწავლის, არამედ მეცნიერებისადმი მიმართებაში ფინანსების შესახებ სპეციფიკური საკუთარი ამოცანების შესრულებისათვის სახელმწიფოში ფინანსური ურთიერთობებისა და კანონმდებლურად გაფორმებული მათი პრაქტიკული რეალიზაციის როგორც საბაზისო ინსტრუმენტარიის არსებულ პირობებს იყენებს.

ამასთან, უთუოდ, ფინანსური პოლიტიკა ფინანსებისა და მართვის თეორიაზეა დაფუძნებული.

თინბერგენი ია.-ს მიერ 1969 წელს შემუშავებული ნორმატიული კონცეფციის თანახმად [6, გვ. 641-647], ფინანსური პოლიტიკა წარმოადგენს, ერთის მხრივ, სახელმწიფოს საქმიანობის დამოუკიდებელ სფეროს, ხოლო მეორეს მხრივ - მისი ეკონომიკური პოლიტიკის რეალიზაციის ინსტრუმენტს. ოპტიმალური ეკონომიკური პოლიტიკის დასაბუთებისათვის სამთავრობო ორგანოებს ესაჭიროება, პირველ რიგში, საზოგადოებრივი კეთილდღეობის მიღწევაზე მიმართული ეკონომიკური პოლიტიკის საბოლოო მიზნების შერჩევა. მეორე, შეფასება თუ რა სახის პოლიტიკურ ინსტრუმენტებს - ან ფისკალურ ან მონეტარულ პოლიტიკას ფლობენ ისინი. მესამე, მათი მიღწევის მიზნობრივი მაჩვენებლებისა და ინსტრუმენტების შემაკავშირებელი მოდელის აგება, რაც გამოყენებადი პოლიტიკური ღონისძიებების ოპტიმალური მასშტაბის შერჩევის შესაძლებლობას იძლევა. ამასთან საჭიროა გათვალისწინებული იქნას, რომ: 1) სამთავრობო ორგანოებს მხოლოდ ერთი დამოუკიდებელი ინსტრუმენტი გააჩნიათ, რომლის მეშვეობით მათ მხოლოდ ერთი მიზნის მიღწევა შეუძლიათ; 2) ინსტრუმენტი „ფისკალური პოლიტიკა“ მეტი ხარისხით „სრული დასაქმების“ მიზანს ეხება და მის რეალიზაციას უზრუნველყოფს, ხოლო ინსტრუმენტი „მონეტარული პოლიტიკა“ – „ნულოვან ინფლაციასთან“ არის დაკავშირებული.

გადასაწყვეტი ამოცანების რეალიზაციისა და ხასიათის პერიოდის ხანგრძლივობიდან დამოკიდებულებაში ფინანსური პოლიტიკა დაიყოფა - ფინანსურ სტრატეგიად და ტაქტიკად, ამასთან ტაქტიკა მეორადია სტრატეგიასთან მიმართებაში. ფინანსური სტრატეგიისა და ტაქტიკის თავისებურებები ფინანსური პოლიტიკის მიმართულობით და სახეობით არის განპირობებული. მაგრამ

მოცემულ საკითხთან მიმართებაში ასევე ერთიანი მოისაზრება არ არსებობს. ასე, მაგალითად, ბაბიჩი ა.მ. და პავლოვა ლ.ნ. [7, გვ.46] გამოყოფენ ფინანსური პოლიტიკის ექვს მიმართულებას - საგადასახადო, საბიუჯეტო, ფულად-საკრედიტო, სოციალური, საინვესტიციო, პოლიტიკას საერთაშორისო ფინანსების სფეროში.

ფ ი ნ ა ნ ს უ რ ი პ ო ლ ი ტ ი კ ა	
საბიუჯეტო-საგადასახადო (ფისკალური) პოლიტიკა	საკრედიტო-ფულადი (მონეტარული) პოლიტიკა
საგადასახადო პოლიტიკა	საემისიო პოლიტიკა
საინვესტიციო პოლიტიკა	ფასობრივი პოლიტიკა
სახელმწიფო ვალის მართვის პოლიტიკა	სავალუტო პოლიტიკა
სახელმწიფო ხარჯების პოლიტიკა	საკრედიტო პოლიტიკა
	საპროცენტო განაკვეთის პოლიტიკა

ნახაზი 1. ფინანსური პოლიტიკის მიმართულობები და სახეობები საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკის ძირითადი ტიპები ნახ. 2-ზეა წარმოდგენილი.

საბიუჯეტო-საგადასახადო (ფისკალური) პოლიტიკა	
დისკრეციული ფისკალური პოლიტიკა	არადისკრეციული ფისკალური პოლიტიკა
აქტიური ფისკალური პოლიტიკა	პასიური ფისკალური პოლიტიკა
გადასახადებისა და სახელმწიფო ხარჯების შეგნებულად მანიპულირება	გადასახადებისა და სახელმწიფო ხარჯების ავტომატური ცვლილება

ნახაზი 2. საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკის ტიპები ვასილიუკი
ო.ლ. [4, გვ.57]

აღნიშნავს, რომ ფინანსური პოლიტიკა - არის მრავალგეგმიური და, განსაზღვრული ზომიერებით, ინტეგრირებული მოვლენა. იგი თავისთავში მოიცავს როგორც დამოუკიდებელ (საბიუჯეტო, საგადასახადო, ფულად, სავალუტო და საინვესტიციო პოლიტიკას), დაზღვევის, სახელმწიფო ვალის, საფონდო ბაზრის, საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობას და სხვა.

ჩვენი მოსაზრებით, ფინანსური პოლიტიკის შემადგენლობაში გამოყოფილი უნდა იყოს ორი მიმართულება: საბიუჯეტო-საგადასახადო (ფისკალური) პოლიტიკა და საკრედიტო-ფულადი (მონეტარული) პოლიტიკა (ნახაზი 1).

საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკა - არის სახელმწიფოს ხარჯებისა და შემოსავლების მეშვეობით ეკონომიკის რეგულირების სისტემა, გადასახადებით დაბეგვრაზე და სახელმწიფო ხარჯებზე ზემოქმედების სახელმწიფოებრივი მეთოდების ერთობლიობა. თუმცა საჭიროა აღინიშნოს, რომ საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკას მიეკუთვნება მხოლოდ სახელმწიფოს მიერ ბიუჯეტთან ისეთი მანიპულაციები, რომლებიც მიმოქცევაში ფულის მასის რაოდენობას არ ცვლიან.

დისკრეციული საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკა თავისთავად სამთავრობო შესყიდვების, გადასახადების განაკვეთებისა და სატარიფო გადახდების სიდიდეების გონივრულ მანიპულირებას წარმოადგენს. ამასთან დისკრეციული საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკის ძირითად ინსტრუმენტებს წარმოადგენენ: საზოგადოებრივი სამუსაოების პროგრამები, საზოგადოებრივი დასაქმების პროექტები, სატრანსფერტო პროგრამები, საგადასახადო განაკვეთების ცვლილება.

არადისკრეციული საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკა თავისთავად გადასახადების განაკვეთებისა და სატრანსფერტო პროგრამების უცვლელობის პირობებში თვით ეკონომიკის ერთი მდგომარეობიდან მეორეში გადასვლით გამოწვეულ სამთავრობო შესყიდვებში და გადასახადებში ცვლილებებს წარმოადგენს. ამასთან არადისკრეციული საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკის ძირითად ინსტრუმენტებს ჩაშენებული სტაბილიზატორები (შემწეობები უმუშევრობასთან დაკავშირებით, შემწეობები სიღარიბესთან მიმართებაში, პროპორციული საშემოსავლო გადასახადი, სუბსიდიები ფერმერებზე) წარმოადგენენ, რომლებსაც საგადასახადო შემონატანებისა და სახელმწიფო ტრანზფერტების ეკონომიკის მდგომარეობაზე დამოკიდებულებაში ცვლილების ტენდენცია გააჩნიათ.

საკრედიტო-ფულადი პოლიტიკის ქვეშ გაიგება ემისიის მართვის მეშვეობით ფულადი მიმოქცევის მდგრადობის უზრუნველყოფა, ინფლაციისა და ეროვნული ფულადი ერთეულის კურსის რეგულირება; საბანკო სისტემის საქმიანობის რეგულირების მეშვეობით ეროვნულ მეურნეობაში და ფინანსური სისტემის სხვადასხვა რგოლებში ანგარიშსწორებების თავისდროულობისა და უწყვეტადობის უზრუნველყოფა და სხვა. ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის მთავარ მიზანს წარმოადგენს - საზოგადოებრივი წარმოების მდგრადი ზრდის, ფასების სტაბილური დონის, დასაქმების მაღალი დონისა და საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის ბალანსის მიღწევა. ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის ძირითად ინსტრუმენტებს წარმოადგენენ: ოპერაციები ღია ბაზარზე, სავალდებულო რეზერვების ნორმატივების ცვლილება, სააღრიცხვო განაკვეთის ცვლილება, კრედიტების კონკრეტული სახეობებისა და ცალკეული დარგების ან მსხვილი ფირმების დაკრედიტების

რეგულირება, საბანკო ოპერაციების რისკებისა და ლიკვიდურობის რეგულირება.

ბოლო წლებში საერთაშორისო ფინანსური ორგანიზაციებისა და საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტების (მსფ, რგმზ, რგზ, ბანკები-კრედიტორების ლონდონის კლუბი, ქვეყანა-კრედიტორების პარიზის კლუბი და სხვები) მიერ განხორციელებადი საერთაშორისო პოლიტიკა სულ უფრო დიდ მნიშვნელობას იძენს. საერთაშორისო ფინანსური პოლიტიკის საფუძველში დევს საერთაშორისო ფონანსების სფეროში სავალუტო-ფინანსური და საკრედიტო ურთიერთობების მართვა, ფინანსური კრიზისის გადატანილი ან ფინანსური სიძნელეების განცდადი სახელმწიფოებისათვის ფინანსური დახმარებების განხორციელება. დახმარება, როგორც წესი, კრედიტების მიწოდების ან უკვე არსებული საგარეო სახელმწიფო ვალის რესტრუქტურისაციის ფორმით ხორციელდება. ასეთი ფინანსური მხარდაჭერა ხორციელდება არა უსასყიდლოდ და თან რიგი ეკონომიკური და პოლიტიკური პირობები ახლავს, რომელთა დაუცველობით ქვეყანა-დამრღვევს სერიოზული სანქციები ემუქრება.

დასკვნები: დაზუსტებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკა თავისთავად სახელმწიფოებრივი ღონისძიებების ერთობლიობას წარმოადგენს, რომლებიც სახელმწიფოს და თვითმმართველობის ადგილობრივი ორგანოების მიერ მათზე დაკისრებული ფუნქციების რეალიზაციის უზრუნველყოფის მიზნით ფინანსური რესურსების მობილიზაციაზე, მათ ოპტიმალურ განაწილებაზე და რაციონალურ გამოყენებაზე მიმართული.

შეთავაზებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკა სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკის განუყოფელ შემადგენელს წარმოადგენს და იგი საზოგადოების ინსტიტუციონალურ სტრუქტურაზე და მის სოციალურ-ეკონომიკურ დონეზეა დამოკიდებული. ფინანსური

პოლიტიკის პრინციპები და მიზნები ფორმირდება შესაბამისად იმისა, თუ მოცემულ სახელმწიფოში ეკონომიკური სისტემის რომელი მოდელია მიღებული და ხელისუფლებაში მყოფი პოლიტიკური ძალების მიერ როგორი ეკონომიკური საქმიანობის საბოლოო მიზანია განსაზღვრული.

ჩამოყალიბებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკის შემადგენლობაში გამოყოფილი უნდა იქნას ორი მიმართულება: საბიუჯეტო-საგადასახადო (ფისკალური) პოლიტიკა და საკრედიტო-ფულადი (მონეტარული) პოლიტიკა. საბიუჯეტო-საგადასახადო პოლიტიკა- საგადასახადო და საინვესტიციო პოლიტიკის, აგრეთვე სახელმწიფო ხარჯებისა და სახელმწიფო ვალის მართვის პოლიტიკის სფეროში, ხოლო ფულად-საკრედიტო პოლიტიკა კი - ფულადი ემისიის, ფასების, სავალუტო ოპერაციების, კრედიტისა და საპროცენტო განაკვეთის ძალისხმევებს აერთიანებს. გარდა ამისა, დაზღვევის, სოციალურ სფეროში, ფინანსური ბაზრის დარგში სახელმწიფოებრივი საქმიანობის გარკვეული მიმართულებებიც უნდა იქნას გამოყოფილი.

მითითებულია, რომ ფინანსური პოლიტიკის მოდელი განხილული უნდა იქნას როგორც საზოგადოებრივი კეთილდღეობის ფუნქციის მათემატიკური ინტერპრეტაცია. ამასთან საჭიროა გათვალისწინებული იქნას, რომ, უპირველეს ყოვლისა, სამთავრობო ორგანოებს მხოლოდ ერთი დამოუკიდებელი ინსტრუმენტი გააჩნიათ, რომლის მეშვეობით მათ მიზნებიდან მხოლოდ ერთის მიღწევა შეუძლიათ; მეორეს მხრივ, ინსტრუმენტი „ფისკალური პოლიტიკა“ მეტი ხარისხით „სრული დასაქმების“ მიზანს ეხებადა მის რეალიზაციას უზრუნველყოფს, ხოლო ინსტრუმენტი „მონეტარული პოლიტიკა“ – „ნულოვანი ინფლაციის“ მიღწევის მიზანს ემსახურება. მოცემული ფუნქციის მაქსიმიზაცია გამოყენებადი ღონისძიებების

ოპტიმალური მასშტაბის არჩევისა და პოლიტიკური ძალების კონსენსუსის მიღწევის შესაძლებლობას იძლევა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. კაკულია რ., ბახტაძე ლ., ჯიბუტი ა. - საჯარო ფინანსები: სახელმძღვანელო. - თბილისი, გამომცემლობა „დარბეგი“, 2010.
2. მოსიაშვილი ვ., ჭელიძე მ., ფინანსები, თბილისი გამომცემლობა „დანი“ 2016.
3. ხანთაძე გ., ცაავა გ., საჯარო ფინანსები, (სახელმძღვ.), თბილისი. გამ. „დანი“ 2013.
4. Бабич А.М.- Финансы: Учебник. – Москва: ИД ФБК-ПРЕСС, 2014. – 760 с.
5. Балабанов А.И.- Финансы. – СПб: Издательство «Питер», 2014. – 192 с.
6. Общая теория финансов: Учебник. Под ред. Л.А. Дробозина. – Москва: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2005. – 416 с.
7. Шуляк П.Н.- Финансы: Учебное пособие. – Москва: Издательский дом «Дашков и К», 2012. – 452 с.
8. Финансы: Учебник. Под ред. О.Р. Романенко, С.Я.Огородник, М.С. Зязюк, А.А. Славкова. – Киев: Знания, 2014. – 611 с.
9. Сакс Дж. Д., ЛарренФ.Б. – Макроэкономика: Глобальный подход; Пер. с англ. – Москва: Дело. 2006. – 848 с.